

Terrænnært grundvand i danske byer

En eksempelsamling til
Realdania fra 16 steder i
Danmark

Webinar, KL, 23. marts 2022

Søren Hilbert, Inge Faldager, Victoria Kuntze,
Carsten Christiansen og Peter Bassø Duus

LUNDGREN S

Smith

Hvem er vi?

Arbejdsgruppe

- Søren Hilbert, Lundgrens
- Inge Faldager, Teknologisk Institut
- Carsten Christiansen, WSP (nu Køge Kommune)
- Peter Bassø Duus, WSP
- Victoria Kuntze, Smith Innovation

Finansiering: Realdania, Mikkel Suell Henriques

Samarbejdspartnere

- Grundvand+ netværket
- Lemvig Kommune
- Lemvig Vand
- WOW-park Billund
- Herning Kommune

Yderligere sparring med GEUS, KL og DANVA.

LUNDGREN S

Smith

Hvem er vi?

Grundvand+ netværket

- BlueKolding
- FORS A/S
- Frederikshavn Kommune
- Frederikshavn Spildevand A/S
- Gladsaxe Kommune
- Hedensted Kommune
- Hedensted Spildevand
- Herlev Kommune
- Herning Vand
- HOFOR
- Horsens Kommune
- Høje Taastrup Kommune
- Københavns Kommune
- Morsø Forsyning
- Morsø Kommune
- Novafos
- Odder Kommune
- SAMN Forsyning
- Tårnby Forsyning
- Tårnby Kommune
- Vejle Kommune
- Aarhus Kommune
- Aarhus Vand
- Odense Kommune
- VandCenter Syd

LUNDGREN S

Smith

Baggrund

Det terrænnære grundvand i Danmark og under de danske byer stiger mange steder.

I takt med tætning af kloaker, mindre vandindvinding, lokal regnvandshåndtering og klimaforandringer, kommer vandet nu tilbage i byerne, og giver udfordringer for fundamenter, kældre, veje, kloaker, haver og øvrige arealanvendelser.

De løsninger som vi har i dag til afhjælpning af udfordringerne er utilstrækkelige og omkostningstunge.

LUNDGRENŚ

Smith

Terrænnært grundvand i danske byer

Eksempelsamling – problemer, årsager og løsninger?

En eksempelsamling med læringen fra 16 steder i Danmark hvor terrænnært grundvand er en udfordring.

Udarbejdet til Realdania af WSP, Smith innovation, Teknologisk Institut og Lundgrens, på baggrund af netværket Grundvand+ samt yderligere partnere.

Smith

TEKNOLOGISK
INSTITUT

LUNDGRENŚ

Side 1 af 47

Indhold

Indhold

Del 1 – Når vandet kommer nedefra

- Indledning
- Introduktion til terrænnært grundvand
- Sammenfatning

Del 2 – Danske eksempler på terrænnært grundvand i byer

Del 3 – Anvendelsesmuligheder for terrænnært grundvand

Del 4 – Faglig uddybning om grundvand

Del 5 – Andre kilder om terrænnært grundvand

LUNDGRENŚ

 **TEKNOLOGISK
INSTITUT**

Smith

wsp

De juridiske problemstillinger

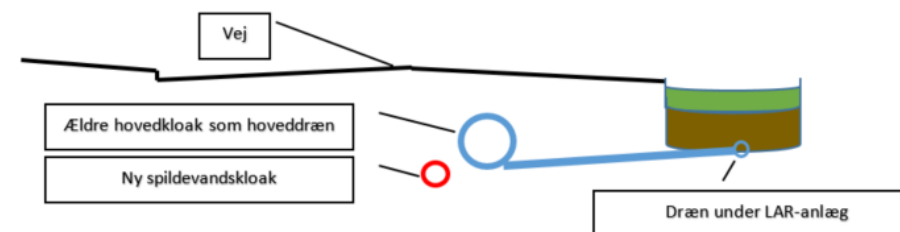
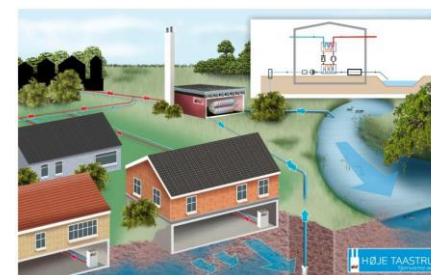
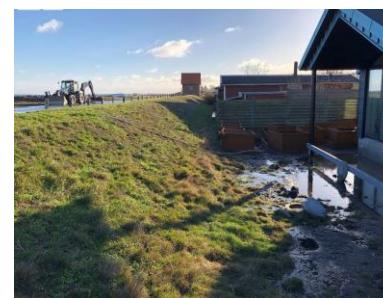
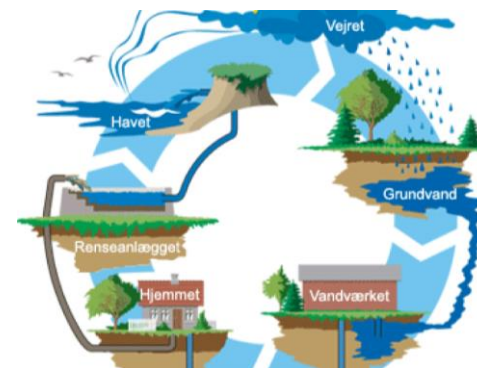
Hvem må gøre noget ved det ?

Der er juridisk forskel på havvand, regnvand og grundvand

Vi er bagud i forhold til terrænnært grundvand

Der er behov for klarhed og nyt lovgrundlag
- eksempelsamlingen viser hvorfor.

Eksempelesamlingen viser også interessante eksempler på løsninger

LUNDGREN S

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Smith

WSP

De 16 eksempler

LUNDGREN S

Smith

	ÅRSAG	 Løsning afklaret	 Løsning ikke afklaret
 Lukning af kildeplads	<p>Områder, der er påvirket af neddrøsling eller lukning af kildeplads eller afværgeboring</p>	<ul style="list-style-type: none"> - St. Vejle Å, Høje Taastrup (s. 15) - Haraldsborg, Roskilde (s. 17) 	<ul style="list-style-type: none"> - Herlev (s. 19) - Taastrup-Valby kildeplads, Høje Taastrup (s. 21)
 Naturligt højt grundvand	<p>Områder med eksisterende, naturligt højtstående grundvand</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harboøreland, Lemvig (s. 23) - Aulum, Herning (s. 25) 	<ul style="list-style-type: none"> - Holte Midt, Rudersdal (s. 26) - Juelsminde, Hedensted (s. 27) - Jyllinge Nordmark, Roskilde (s. 29) - Marielyst, Guldborgsund (s. 30) - WOW-park, Billund (s. 31) - Tårnby (s. 33) - Vejlbjby-Risskov, Aarhus (s.34)
 Tætning af kloak	<p>Områder, der er påvirkedes af tætning af kloakker</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uldum, Hedensted (s. 36) 	<ul style="list-style-type: none"> - Sunds, Herning (s. 38) - Odense (s. 39)

Udvalgte eksempler

WOW-park, Billund

- Ny aktivitetspark i Billund
- Vinterpejlinger i 2018/2019 viste GVS 2,5 m.u.t
- Nedsivning af regnvand planlægges på P-pladsen
- Men uventet er der grundvand på terræn i vinteren 2019-2020

LUNDGREN S

Smith

Udvalgte eksempler

WOW-park, Billund

- Midlertidig tilladelse til grundvandssænkning og bortpumpning til kloak
- Permanent løsning ikke afklaret
- Monitoringsprogram etableret
- Generel problemstilling for flere steder i Billund Kommune
- Håndtering af grundvand er centralt tema i kommunens ny klimatilpasningsplan

LUNDGREN S

Smith

Udvalgte eksempler

St. Vejle Å, Høje Taastrup

Kildeplads fra 1945-1987. Fra 1993 afværgepumpning (nikkel).
Lokal grundvandssænkning med afledning til å efter produktion af fjernvarme.

LUNDGREN S

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Smith

wsp

Udvalgte eksempler

Harboøreland,
Lemvig

LUNDGREN S

Smith

- 1.250 sommerhuse
- Intensiveret anvendelse i vintermånederne
- Øget nedbør
- Udfordring med septiktanke
- Udtjent grøfte- og drænanlæg drevet af kommunen af historiske årsager

Udvalgte eksempler

Harboøreland, Lemvig

- Kommunen tager beslutning om spildevandskloakering
- Grundejerne forventer kommunens ansvar for grundvand fortsætter
- Juridisk må kommunen ikke eje og drifte et nyt dræn- og pumpeanlæg
- Vandsløbsloven hjemler dannelse af to pumpelag
- Vandselskabet udfører drænsystem med pumper for pumpelagene
- Solidarisk investering fra pumpelagene på 3.500 kr. pr. matrikel
- Vandselskabet driver drænsystem og pumper mod betaling

LUNDGREN S

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Smith

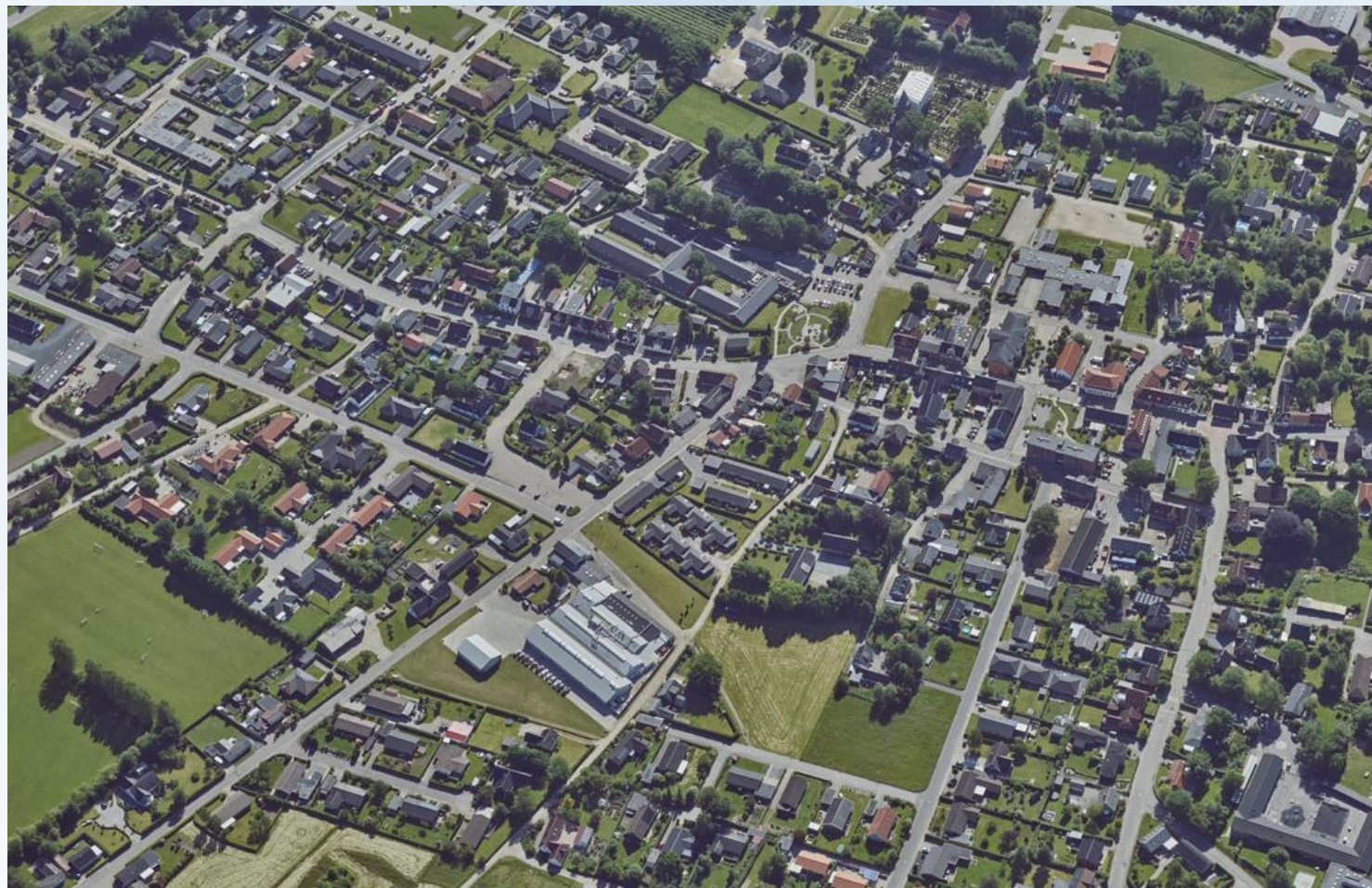
WSP

Udvalgte eksempler

Uldum,
Hedensted

- 1.400 indbyggere
- Nedslidt fælleskloak med høj indsivning og overløb
- Grundvand 1-2 m.u.t.
- Ny tæt separatkloak + klimaforandringer => stigende grundvand
- Ingen plads til regnvandsbassiner...

LUNDGREN S

Smith

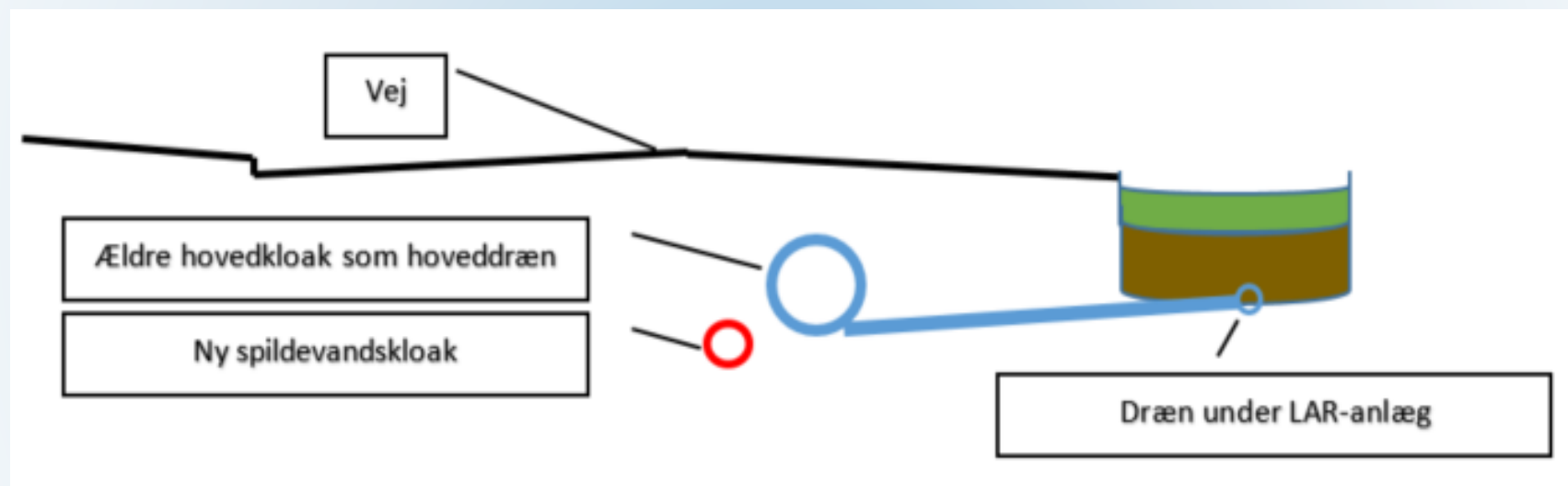

Udvalgte eksempler

Uldum,
Hedensted

- LAR i stedet for separatkloak
- Regnbede med dræn i vejene
- Tilbud om udtræden for regnvand til grundejere
- Ny spildevandskloak
- Bibeholdelse af eksist. fælleskloak som modtageledning for rensset vejvand
- Håndtering af grundvand som sidegevinst via dræn og hovedkloak

LUNDGREN S

TEKNOLOGISK
INSTITUT

Smith

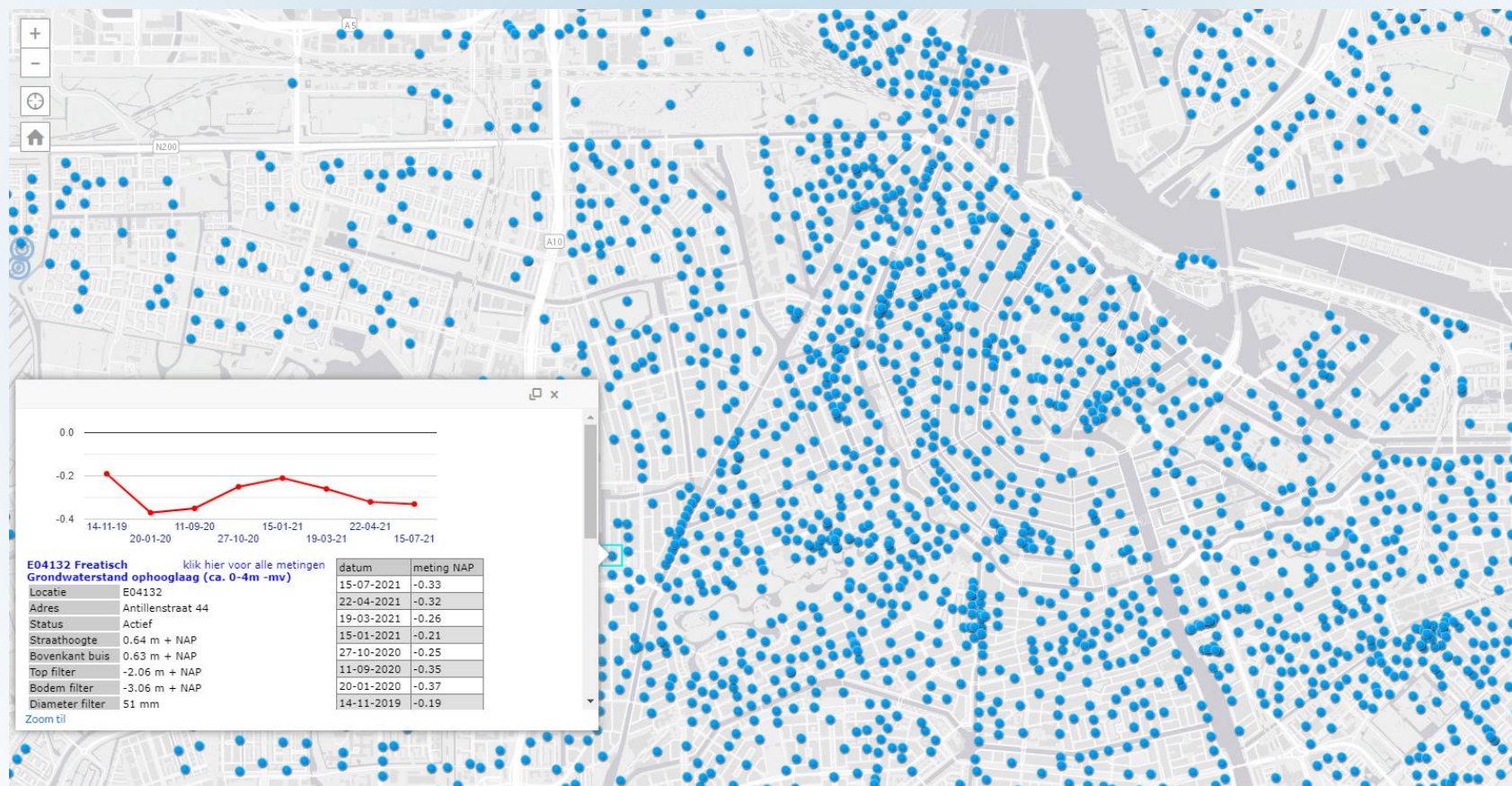
WSP

Udvalgte eksempler

Inspiration fra Holland

- 2008: Ny lovgivning der gav kommunerne ansvar for terrænnært grundvand
- Formulering af serviceniveau for grundvand
- Dræningsprojekter i byerne
- Monitoringsprogrammer - på billedet herunder ses et udsnit af de ca. 3.000 monitoringsboringer i Amsterdam som drives af vandselskabet Waternet. Der er gives alarm hvis grundvandet overstiger serviceniveauet.

Link til kort er [hér](#).

LUNDGREN S

Smith

Merværdi af terrænnært grundvand?

Vi må ikke glemme merværdiperspektivet.

Lad os se på terrænnært grundvand som en ressource, sådan som vi prøver at gøre med regnvand.

Hvis vi har meget af det og får mere – hvad kan vi så bruge det til i stedet for blot at fokusere på at komme af med det?

Der er kun få eksempler på udnyttelse af det terrænnære grundvand i Danmark.

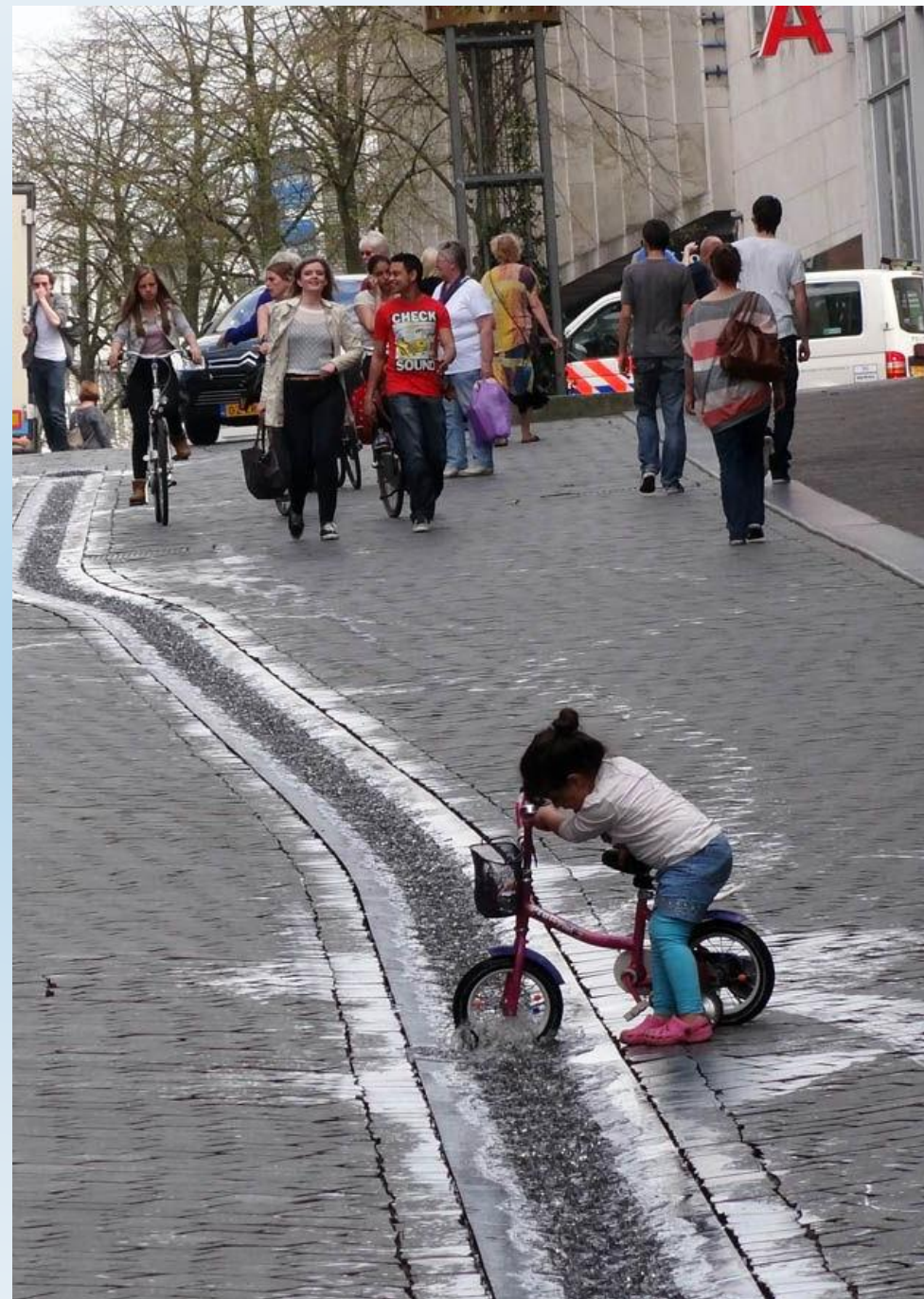
LUNDGREN S

Smith

EFTER

Merværdi af terrænnært grundvand?

LUNDGREN S

Smith

Vi har henvist til denne udredning fra 2014:

- Rekreative formål
- Vanding
- Ukrudtfjernelse
- Industrielle anvendelser
- Kraft- og varmeproduktion
- Køling
- Vask, skyl og rengøring
- Toiletskyl
- Tøjvask
- Brandbekæmpelse
- Kloakspuling

Udredning om brug af sekundavand i Danmark

2014

Tak for jeres deltagelse og ræk endelig ud til os

LUNDRENS

Smith

Webinar, KL, 23. marts 2022

Søren Hilbert, Inge Faldager, Victoria Kuntze,
Carsten Christiansen og Peter Bassø Duus